

İnsan niçin kendisini herkesle mukayese etme ihtiyacı hisseder? Herkesin arkadaşlığı kabir kapısına kadar mıdır; ondan öte devam etmez mi? "Musibette beraber olmak" tesellisi niçin kabrin öbür tarafında esassızdır?

"Hem deme: 'Ben de herkes gibiyim.' Çünkü herkes sana kabir kapısına kadar arkadaşlık eder. Herkesle musibette beraber olmak demek olan teselli ise, kabrin öbür tarafında pek esassızdır."(1)

a. Âyet-i kerîmede de haber verildiği gibi, nefsin yapısında kötülüğü istemek vardır. Bunun için nefis, başkaların kötü hallerini de taklit etmek ister. Kötülüğü başkalarıyla birlikte yapmaktan ayrı bir zevk alır. Başkalarını hayırda ve iyilikte taklit etmez de sadece şerde ve fenalıkta taklit eder.

Ahir zaman fitnesinin bütün dehşetiyle hükmettiği bu asırda, toplumun büyük kesimi bu fitneye kapılmakla maneviyattan uzaklaşıp dünyaya ve maddeye dalmıştır. Bununla birlikte, bu fitneden uzak duran ve onunla mücadele edenlerin sayısı da az değildir.

Bir kişi dahi, Allah'ın ihsanıyla, bu yangından kurtulmayı başarsa, artık bu yangına severek girenlerin bir özü kalmaz. Halbuki bu başarıya ulaşanlar her geçen gün artmakta ve yanlış yolu tercih edenlerin de özürleri her geçen gün biraz daha geçersiz olmaktadır.

b. Dünya arkadaşlığı kabir kapısında son bulur. Kabre giren kişi burada ömür sermayesinin ilk hesabını vermeğe başladığında, dünyada bırakıp geldiği arkadaşlarının bundan haberleri bile olmaz. Eğer kabir azabına layık görülürse, arkadaşları onu çoktan unutmuş olarak kendi sefalarını sürerken, o cefasını tek başına çeker.

Mahşer meydanında da benzeri bir durum vardır. Peygamberlerin bile kendi nefislerini kurtarma endişesine düştükleri o Celâl tecellisi karşısında kimsenin kimseden haberi olmaz.

Mizan safhasında da durum ayındır. Kimse kimseye bir dirhem sevap verecek halde değildir. Allah'ın seçkin kullarının, yine Allah'ın izniyle şefaet etmeleri dışında, herkes kendi derdiyle baş başadır.

Mizanda günahı ağır gelen yahut küfür üzere ölüp ebediyen cehennemde kalacak

---

olanlarda arkadaşlarından hiçbir menfaat görmezler.

İnsan, bütün bu safhaları arkadaşlarından ayrı olarak tek başına yaşar.

Dünyada hayırlı işlerde arkadaşlık edenler, mizan safhasından sonra cennete giderler ve hakiki arkadaşlık da orada başlar. O selâmet yurdunda ebedî dostluk ve daimî beraberlik vardır.

c. [İkinci Lem'ada](#) esas musibetin, asıl hastalığın ve en zararlı yaraların günahlar ve isyanlar olduğu izah edilmiştir. Burada geçen musibet kelimesi günah yerinde kullanılmıştır. Bir kimsenin, aynı günahı toplumun bütün fertleriyle birlikte işlemesi, onun için bir özür olacak değildir. Bunun ne kadar geçersiz ve mânâsız olduğunu zihinlerde iyice yerleştirmek için günah ve isyan yerine **"musibet"** kelimesi kullanılmış ve böylece insanlara şu mesaj verilmiştir:

Bir insanın başı ağrıdığına birisi kendisine şöyle dese: **"Hiç üzülme ve kederlenme. Çünkü bugün şehirdeki herkesin başı ağrıyor."** Bu sözler hasta için bir teselli olabilir mi? Hayır!..

Yahut ticareti kötü gidip iflasın eşiğine gelen birisine bir dostu şöyle söylese: **"Üzülecek bir şey yok. Çünkü şu anda binlerce kişi de senin gibi iflas etmek üzere."** Bu sözler, o kişinin borçlarını ortadan kaldırıp malına mal ilave eder mi? Hayır!..

O halde, başkalarının günah işlemesi de insan için bir özür olamaz. Herkes kendi hastalığını ve kendi iflasını tek başına çeker. Biri diğerine deva olamaz.

"Ve keza 'Musibet taammüm ettiğinde, elem hafif olur. Ben de emsalim gibiyim.' diye yine yük altından kaçır. Fakat, musibet âmm olduğundan, elemi muzaaf olur, kat kat ziyade olur. Çünkü kendisi gibi akrabası, ahabası da o musibete dâhildir. Çünkü insanın ruhu, ebna-yı cinsiyle alâkadardır. Ne kadar umumî olursa, o kadar da elemi fazla olur."(2)

Dipnotlar:

- 1) bk. [Sözler, On Dördüncü Söz, Hatime.](#)
- 2) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Habbe, Zeylü'z-Zeyl.](#)